

Aanjagers in water

Onafhankelijk, kritisch,

fris, integraal. De nieuwe Adviescommissie Water toetst de gevolgen van het waterbeleid. Gevraagd en ongevraagd. Den Haag verwacht de nodige meerwaarde. Een nieuwe kijk op water misschien?

— Jelle Leenes

Neen, voor interviews zijn de leden van de Adviescommissie Water momenteel niet beschikbaar. En unaniem zijn zij van mening dat het verzoek tot bijwoning van één van hun vergaderingen niet gehonoreerd kan worden. De afwijzing van Albert van der Beesen, secretaris van het gezelschap onder leiding van de Kroonprins, is na intern overleg even beleefd als beslist. Wil Het Waterschap toch een artikel wijden aan de nieuwe wateradviseurs van de staatssecretaris, dan 'moet dat helaas zonder de sfeer van hun vergadering te hebben geproefd'.

— Voor het overige heeft de Adviescommissie Water niet zo veel te verbergen, laat de secretaris, in het dagelijks leven senior beleidsmedewerker op het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en adviseur van Willem-Alexander, met zoveel woorden weten. Want één: de adviezen van de commissie zijn 'in principe openbaar'. En twee: 'zodra iets is vastgesteld en aan de staatssecretaris is aangeboden, verschijnt een advies tenminste op de eigen website van de commissie'.

— Een blik op die sobere en informatief (nog) bescheiden website leert in elk geval dat de adviescommissie sedert haar eerste vergadering op 12 februari van dit jaar voortvarend aan de slag ging. Direct al verscheen een tamelijk kritisch advies over de kabinetsrapportage Water in Beeld 2004, waarbij de

commissie vaststelt dat de waterkwaliteit in Nederland 'ook dit jaar geen verbetering laat zien'.

— Maar wat kunnen we nog meer verwachten van de Adviescommissie Water, de opvolger van de inmiddels opgeheven Commissie Integraal Waterbeheer (CIW)? We weten dat het nieuwe advieslichaam op verzoek van de staatssecretaris werkt aan een rapport over de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse Waterbodems. Maar verder? Een nadere toelichting op dit punt van de commissie zelf ontbreekt als gezegd. De reacties van enkele waterspecialisten in de Tweede Kamer geven intussen wel aan dat de commissie in politiek Den Haag veel krediet heeft.

— Heel waardevol, zo'n centrale commissie die niet te maken heeft met de waan van de dag, oordeelt Erik van Lith namens het CDA. Zijn collega Boelhouwer denkt in dezelfde lijn. De PvdA-er verwacht veel 'kritische adviezen' maar waarschuwt ook: 'de commissie heeft alleen bestaansrecht als zij een onafhankelijke koers volhoudt en niet te veel de oren laat hangen naar alle belangen'. Van der Staaij (SGP) hoopt dat de commissie een 'belangrijke aanjaagfunctie zal willen vervullen'.

— Verwachtingsvolle parlementariërs dus. De vraag is wel of de commissie de Haagse

politici ook op den duur tevreden stelt. Aan de opdracht van de commissie zal het niet liggen. Lees het instellingsbesluit van de commissie er maar op na. Volgens dit besluit heeft de onafhankelijke commissie tot taak de staatssecretaris gevraagd en ongevraagd te adviseren over de uitvoering van het integraal waterbeleid. Let op de trefwoorden onafhankelijk en integraal.

— Staatssecretaris Schultz van Haegen hoopt blijkens haar toelichting op het besluit daarenboven dat de adviezen van de commissie 'meerwaarde' krijgen door voorafgaand kritisch onderzoek. Bepaald is dat de commissie te allen tijde inlichtingen kan vragen bij bestuursorganen, deskundigen en andere belanghebbenden.

— Het Nationaal Bestuursakkoord Water is het kader waarbinnen de commissie haar rol vervult. De adviezen van het college strekken zich zodoende uit over het hele beleidsveld water, inclusief veiligheid, aldus het instellingsbesluit. Meer precies heet het dat de commissie adviseert over 'producten in alle fasen van de cyclus na de totstandkoming van beleid, met name met betrekking tot de financiële en maatschappelijke consequenties en de uitvoering van het beleid'. Essentieel is dus, benadrukt secretaris Van der Beesen desgevraagd in zijn toelichting op de werkwijze van de commissie, dat dit orgaan 'niet beleidsvormend' is. De com-

missie maakt geen nieuw beleid. Het team richt zich alleen op de uitvoering van het beleid en bekijkt vooral de financiële en maatschappelijke gevolgen van het beleid.

— Of de commissieleden op den duur met die taakomschrijving uit de voeten kunnen? Wie weet. De ploeg is in elk geval, als gezegd onder leiding van de Kroonprins, enthousiast aan de slag gegaan. En het zijn niet de minsten die bereid bleken tot de commissie toe te treden: oud-minister M. de Boer, oud-kamerlid P. Biesheuvel, F. Tielrooij, ex-dijkgraaf E. Togtema, mr J. Jansen en prof. dr. Th. Toonen. Het gezelschap vergadert minimaal vijf keer per jaar plenair. De zittingsperiode is vier jaar. Herbenoeming van commissieleden is eenmaal mogelijk.

— Over de samenstelling van de commissie zijn de geraadpleegde kamerleden goed te spreken. De commissie verenigt volgens Van Lith terecht veel bestuurlijke en politieke deskundigheid uit verschillende geledingen. Dat is een goede zaak, meent de CDA-er, want de maatschappelijke context van het waterbeleid neemt snel toe. Ook de PvdA is blij dat Kroonprins Willem-Alexander het voorzitterschap van de commissie op zich heeft genomen. Boelhouwer: 'diens deskundigheid en de kracht die samenhangt met zijn positie, staan borg voor een goed resultaat. Ook de overige leden van de commissie hebben hun politieke en be-

Het bestaansrecht van een apart adviescollege voor het waterbeleid staat buiten kijf

stuurlijke sporen verdiend'. Van der Staaij is het daar roerend mee eens.

— De volksvertegenwoordigers benadrukken in hun reacties unisono het toenemende belang van het waterbeleid en vooral ook het integrale karakter ervan. Buiten kijf in hun visie is daarom het bestaansrecht van een apart adviescollege. Boelhouwer: 'water is naar mijn overtuiging een van de belangrijkste issues voor de komende vijftig jaar. Alleen al dat gegeven maakt het noodzakelijk dat er op hoog niveau en met kracht van argumenten los van de dagelijkse politieke besognes over de watertoekomst wordt nagedacht'.

— Veiligheid heeft volgens het PvdA-kamerlid daarbij de hoogste prioriteit. 'De risico's voor West-Nederland (risico = kans x gevolg) zijn sedert 1957 minimaal verdrievoudigd doordat de kans gelijk bleef maar de gevolgen enorm zijn toegenomen. De politiek moet rijp gemaakt worden om het antwoord te geven op de vraag wat we daarmee gaan doen: miljarden investeren om de kans op een dijkdoorbraak bij de kust van 1 op 10000 naar 1 op 30000 te brengen, of leggen wij ons bij de feiten van een aanmerkelijk hoger risico neer'.

— Ook Van der Staaij onderstreept het belang van de veiligheid. Het thema water heeft in zijn ogen 'toch al moeite genoeg om hoog op de politieke agenda te blijven. Op het terrein van het waterbeheer moeten dringend stappen vooruit worden gezet. Het mag niet zo zijn', aldus de SGP-vertegenwoordiger, 'dat als we weer een aantal jaren min of meer gevrijwaard zijn van (bijna-) overstromingen en wateroverlast, dat de verantwoordelijken dan achterover

gaan leunen. Dat is in het verleden te vaak gebeurd'.

— Een permanent gevoel van urgentie is nodig, vervolgt Van der Staaij. Daar kan de adviescommissie water bij helpen. Ook zou het goed zijn als de commissie zich buigt over de vraag welk waterbeheer (in het bijzonder op het punt van de kwaliteit) in deze tijd past bij een dichtbevolkt en welvarend land als Nederland. Zijn de eisen van een Kaderrichtlijn Water wel voldoende toegesneden?

— Van Lith op zijn beurt benadrukt het integrale karakter van het waterbeheer. De tijd dat watervraagstukken uitsluitend technisch werden benaderd, is wat hem betreft voorgoed verleden tijd. Thema's als economie, ruimtelijke ordening, wetgeving, klimaatverandering en ecologie dienen nadrukkelijker en vooral ook in hun onderlinge samenhang bij het waterbeleid te worden betrokken.

— Het CDA-kamerlid heeft nog een andere taak in petto voor de nieuwe adviescommissie water. Het zou mooi zijn, zegt hij, als we er met de commissie als centraal middelpunt in zouden slagen alle publieke en private waterdeskundigheid in Nederland beter te organiseren. Van Lith vraagt zich in dit verband af of het zin heeft om grote maar ook logge kennisinstututen als RIZA en RIKZ 'nog langer op de huidige wijze in de benen te houden'.

— De adviezen van deze instellingen zijn wat hem betreft te vaak politiek gekleurd. Twee jaar kamerlidmaatschap heeft de CDA-er inmiddels geleerd daar niet meer op af te willen gaan. Goede technische raadgevingen heeft hij nodig, niet meer en

niet minder. En het is tenslotte en uitsluitend aan de politiek om vervolgens het beleid vast te stellen. De Tweede Kamer moet daarbij ook kritisch naar zichzelf kijken. Op het gebied van water althans dient de volksvertegenwoordiging zich nog veel beter te positioneren oordeelt Van Lith. In het verlengde daarvan ziet hij nog een mooie uitdaging voor de Adviescommissie Water: advisering over een nieuwe integrale waterwet. Want die is hard nodig.

— Tot slot: wat vinden de gezamenlijke waterschappen van de adviescommissie water. De Unie houdt zich bij monde van Rein van der Kluit enigszins op de vlakte. Zoveel heeft de commissie nog niet laten zien. De Uniedirecteur acht het wel een voordeel, meldt hij, dat de nieuwe adviescommissie ten opzichte van haar voorgangster, de Commissie Integraal Waterbeheer 'een stuk onafhankelijker is. Dat waarborgt een frisse toets, een nieuwe kijk van buitenaf'.

— Van der Kluit verwacht van de commissie wel 'een royale uitleg van haar taakopdracht'. Hij hoopt dat de commissie zich niet te veel laat beperken met als gevolg: veel en vooral ook ongevraagde, kritische adviezen over onderwerpen waar waterinstaties in de waan van alle dag zelf minder aan toekomen.

Meer informatie:
www.adviescommissiewater.nl